

דפים סה – טו

- קכד. א.** כלי תלוש שקבעו וחיברו לקרקע – האם עדיין שם כלי עליו או לא?
ב. צינור שקבעו ולבסוף חקקו (– שעשה בו בית קיבול לצרורות ועפר וכדו') – האם הוא מקבל טומאה ופוסל את המקוה?
ג. כוורת דבורים והדבש שבתוכה – האם דינם כקרקע או כמטלטלין?

א. מחלוקת ר' אליעזר וחכמים; לדעת ר"א 'כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע', ולכן צנור שחקקו וקבעו באדמה – אינו פוסל את המקוה, וכן דף של נחתומין שקבעו בכותל – טהור (אפילו מטומאות דאורייתא). ואם חישב על מי גשמים שידיחו את האיציטרוביל או כלי אחר המחובר לקרקע – אינם מכשירים את הזרעים, (שלא היתה כאן ניהותא בדבר התלוש). (וכתב רשב"ם בשם ר"ח שהלכה כמותו. ואולם הרמב"ם פסק לענין דף שקבעו בכותל, שטמא, כחכמים. וע' בשו"ת רעק"א לט).
 ב. שנו בברייתא שאינו פוסל את המקוה. והעמידה אליבא דרבנן ורק בשאיבה דרבנן, אבל כלפי דינים דאורייתא – דינו ככלי. ולדעת ר' אליעזר – לעולם דינו כקרקע ואינו מקבל טומאה.
 ג. לר' אליעזר דינה כקרקע לענין הדינים דלהלן: דרכי הקנינים, כתיבת פרוזבול, טומאה ותלישה בשבת. (מדכתב 'ביערת הדבש'). לחכמים דינה כדבר המטלטל.
 (וכתבו התוס' שלר' אליעזר דינה כקרקע אפילו אינה מחוברת לקרקע. ואפילו מונחת באויר ע"ג יתדות. אלא שבאופן זה, כל הנידון הוא רק על הדבש, שדינו כמחובר, אבל הכוורת עצמה – דינה ככלי. אך אם היא מחוברת בטיט לקרקע – תליא בפלוגתא דר"א וחכמים בנידון כלים שחברן לקרקע, כדלעיל.
 ואולם לענין טומאה – דוקא כשמונחת במקומה, אבל כשאינה במקומה גזרו טומאה דלמא אתי לאחלופי בשאר כלים שבבית).
 (להלכה – אסור לרדות דבש מן הכוורת בשבת. ע' או"ח שכא, יג).

דפים טז – טח

- קכה.** מה כוללות המכירות דלהלן? –
א. מכירת 'חצר'.
ב. מכירת 'בית הבד'.
ג. מכירת 'מרחץ'.
ד. מכירת 'עיר'.

א. לתנא קמא, (וכן הלכה), המוכר את החצר, מכר גם את הבתים שבה, הפנימיים והחיצוניים, וכן את הבורות, שיחין ומערות, ואת בית החולסאות וחנויות הפתוחות לתוכה, ואפילו פתוחות גם למקום אחר – ובתנאי שרוב תשמישיהן לחצר. לדעת ר' אליעזר לא מכר אלא אוירה של חצר.
 אבל לא קנה את המטלטלין שבחצר. ואם אמר לו 'היא וכל מה שבתוכה' – כולם מכורים (כל כלי תשמישו, מלבד 'חיטי ושערי'. רשב"ם). מלבד המרחץ שבתוכה או בית הבד, שאינם כלולים במכירת החצר.
 ללשון אחת בגמרא, מחלוקתם כשמכר לו בלשון 'דרתא' (תרגום של 'חצר' בארמית), אבל אם אמר לו 'דירתא', מודה ר"א שמכר גם את הבתים. (וכתב רשב"ם שללשון זו, אם מכר 'חצר' – הכל מודים שלא מכר אלא את

השטח החשוף ולא את הבתים. ויש שחלקו). וללשון שניה בגמרא, כשמכר 'דרתא' – מודה ר"א לחכמים, ומחלוקתם ב'חצר'. (וכן הלכה).

ב. מכר את כל הכלים הקבועים שם: הים, הממל, הבתולות, הנסרים (אשר סביב הזיתים, שלא יתפורו בהכביד עליהם הקורה. רשב"ם), היקבים, המפרכות, ריחים תחתונות. ולדעת ר' אליעזר: גם את הקורה, שהיא העיקר בבית הבד. (ואין הלכה כדבריו).

אבל לא מכר את העבירים ואת הגלגל ואת הקורה (לת"ק), ריחים עליונה, שקין ומרצופין. שכל אלו אינם כלים קבועים בה. (– רשב"ם. או שאינם זולים, ולעתים הם שאולים ואינם שייכים לבעל בית הבד, רמ"ה).

ואם אמר: 'הוא וכל מה שבתוכו' – כולם מכורים. (וזה לדעת סתם משנתנו, אבל הברייתא חולקת – ע' רא"ש, רמ"ה ועוד. והלכה כמתניתין).

ואם אמר 'בית הבד וכל תשמישיו' – קנה אפילו חנות הנפרדת מבית הבד, שגם שותחים בה שומשמן לצורך בית הבד, ובלבד שהיא בתוך המצרים שמצר לו.

ג. מכר את ה'בתים' המסופחין למרחץ, כגון בית הנסרין ובית היקמין ובית הספלים ובית הוילאות. אבל לא את הכלים המטלטלין; הנסרין, הספלין, הבלגיות (הוילאות).

ואם אמר 'הוא וכל מה שבתוכו' – כולם מכורים. בין כך ובין כך לא מכר את המגורות של מים למיניהן, ואוצרות העצים, (לא את העצים עצמם ולא את בית העצים – לפי שיש בדברים אלו שימושים נוספים, ולא רק לצורך המרחץ. רשב"ם).

ואם אמר 'בית המרחץ וכל תשמישיו אני מוכר לך' – כולם מכורים. (וכשכתב לו מצרים חיצוניים, והם בתוכם. לפירוש רשב"ם שנקטו לעיקר).

ד. מכר לו בתים, בורות שיחין ומערות, מרחצאות ושובכות, בתי-בד, גינות העיר, אבל לא את המטלטלין. ורשב"ג הוסיף שמכר גם את ה'סנטר'. (וכן דעת ר' יהודה). ונחלקו הדעות בגמרא מהו 'סנטר' – אם הכוונה לעבד הממונה לפקח על תחומי השדות (ועל מסייהם. וי"א: שומר העיר), אבל השדות עצמן שמסביב לעיר – גם לת"ק מכורים. או שמה מחלוקתם על השדות, אבל העבד לא נמכר.

ובברייתא הוסיף רשב"ג אף שייריה (– שטחים קטנים המרוחקים מהעיר) ובנותיה. (ואמנם ר' יהודה חולק. וכן סובר שסופר המלך ('אנקולמוס' – אינו מכור).

(הלכה כת"ק. וכדעה שהשדות שמסביבותיה – מכורין. ריד, ד).

וכן החורשין הסמוכין לה ופתוחים אליה, וכן הביבין למיניהם שפתחם מופנה אליה, וכן חלקי העיר המופרדים, גם כשחלק אחד בים ואחד ביבשה – מכורין.

ובזמן שאמר 'היא וכל מה שבתוכה' – כל המטלטלין שבה מכורין, ואפילו בהמה ועבדים דנידי. (וכ"ש חטין ושעורין. רשב"ם).

דפים סח – סט

קכו. מהם העקרונות בסיווג הדברים הכלולים במכירת שדה?

כל דבר שהוא מיועד באופן קבוע לשימוש השדה, אע"פ שאינו מחובר לקרקע, כגון אבנים הסדורות לגדר או אבני הכבדה לעומרים וכיוצ"ב – נכלל במכירת השדה. אלא שר' מאיר מוסיף שאפילו אותם שימושים אינם מזוונים ומוכנים מיד לשימוש השדה – מכורים, וחכמים חולקים, (כמפורט בגמרא).

תבואה המחוברת לקרקע, אפילו עומדת להקצר (והריטב"א כתב שעדיין משתבחת היא מהקרקע), וכן שאר עצים